

tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | tekirdag theology journal

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haizran/June 2020, c. 6, s. 1: 565-569

Kitap Deęerlendirmesi / Book Review

İbn Âşûr, TEFSİRE GİRİŞ Mukeddimetü't-Tahrîr ve't-Tenvîr Mine't-Tefsîr Mütercim: Harun Ünal, İstanbul: Ekin Yayınları, 2019, ss. 534.

Yakup YÜKSEL

Doç. Dr., Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı
Doç. Dr. Namık Kemal University,
Faculty of Theology, Department of Tafsir
Tekirdaę / TURKEY
yyuksel@nku.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-7043-6086

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Deęerlendirmesi / Book Review

Geliş Tarihi / Date Received: 15 Nisan / April 2020

Kabul Tarihi / Date Accepted: 10 Haziran / June 2020

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Yüksel, Yakup, "İbn Âşûr, TEFSİRE GİRİŞ Mukeddimetü't-Tahrîr ve't-Tenvîr Mine't-Tefsîr Mütercim: Harun Ünal, İstanbul: Ekin Yayınları, 2019"

Tasavvur: Tekirdaę İlahiyat Dergisi 6/1 (Haziran 2020): 565-569.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/tasavvur> | [mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr](mailto:ilahiyatdergi@nku.edu.tr)

Copyright © Published by Tekirdaę Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi / Tekirdag Namık Kemal University, Faculty of
Theology, Tekirdag, 59100 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

CC BY-NC-ND 4.0

İbn Âşûr TEFSİRE GİRİŞ Mukeddimetü't-Tahrîr ve't-Tenvîr Mine't-Tefsîr adlı bu çalışma Harun Ünal tarafından İbn Âşûr'un *et-Tahrîr ve't-Tenvîr* adlı tefsirinin mukaddime bölümünün Tükçe'ye tercümesinden ibarettir. Eser; önsöz, İbn Âşûr'un çok kısa hayatı ve mezkûr tefsirin mukaddime kısmının tercümesinden oluşmaktadır. Önsöz, kitabın editörü Hanefi Şola tarafından yazılmış ve aynı şahıs tarafından İbn Âşûr'un çok kısa hayat hikayesine yer verilmiştir. Ayrıca esere içindekiler kısmı konulmak suretiyle kullanılması kolay bir nitelik kazandırılmıştır.

Çağdaş müfessirlerden olan İbn Âşûr'un bu kıymetli eserinin mukaddime kısmının dilimize kazandırılmış olması önemlidir. Zira günümüz müfessirlerinin referansları arasında *et-Tahrîr ve't-Tenvîr'e* sıkça yer vermeleri özelden coğrafyamız açısından yapılan bu tercüme ihtiyacı olduğunu hissettirmektedir.

Arapça yazılmış tefsir kitaplarının mukaddime kısımlarının tefsir ilmi bakımından çok önemli olduğu izahtan vârestedir. Ne var ki bazı müfessirler, eserlerine giriş mahiyetinde olan mukaddimelerinde Arap diline ve belagatına hâkim olduklarını göstermek için anlaşılması zor cümleler kullandıkları bilinmektedir. Örneğin; Zemahşerî, Beyzâvî ve dil bakımından öne çıkan diğer bazı müfessirlerin mukaddimeleri oldukça zordur. İbn Âşûr da işte mukaddime kısmını ağır bir dil ile yazan müfessirler arasında yerini almıştır. Özellikle klasik müfessirlerden farklı düşünceleri olması açısından İbn Âşûr'un tefsirinin mukaddimesinde ileri sürdüğü fikirlerinden haberdar olmak yeni araştırmacılar için gerekli bir husustur.

Harun Ünal'ın böyle bir çalışma yapmış olması takdire şayandır. Bu çalışmanın tanıtılması ve tahlil edilmesinin ilim dünyasına katkı sağlayacağı düşüncesinden hareketle, mütercim yapmış olduğu çalışmadaki metodunu, tercümenin artı ve eksi yönlerini ele alan eleştirel bir bakış açısıyla eserin değerlendirilmesini uygun gördük. İnceleme ve eleştiriye dayalı bu yazımızı şu başlıklar halinde sunmamız mümkündür:

A. Mütercim Yapmış Olduğu Çalışmanın Artı Yönleri

1. İçindekiler kısmı konularak eser kullanışlı bir hale getirilmiştir.
2. Eserin çoğu yeri anlaşılır, sade bir dil ile tercüme edilmiştir.

3. Eserin Arapça metni tercümeyle birlikte verilmek suretiyle okuyucuya karşılaştırma imkânı sunulmuştur. Ayrıca tercüme ve orijinal metnin karşılıklı sayfalar halinde verilmesi okuma rahatlığı sağlamıştır.

4. Mukaddimede işlenen konular göz önünde bulundurularak hem Arapça hem de Türkçe metinlere numaralar verilmek suretiyle konu içeriği de göz önünde bulundurularak paragraflar maddeleştirilmiştir. Bu vesileyle uzun paragraflar kısaltılmış daha okunaklı ve anlamaya katkı sağlar bir hale getirilmiştir.

5. Gerekli yerlerde dipnotlar konularak kapalı olan yerler vüzûha kavuşturulmuştur.

6. Âyet ve hadislerin tahrîci yapılmıştır.

B. Çalışmanın Eksi Yönleri

1. Mütercim, eseri tercüme hakkında okuyucuyu bilgilendirici hiçbir bilgi vermemiş ve kendi tercüme metodundan bahsetmemiştir. Aynı şekilde tercüme içerisinde bazı kısaltmalar kullanmış ancak bunların detayını gösteren bir bilgiye yer vermemiştir.

2. Çok olmamakla birlikte tercüme hataları ve ifade bozuklukları göze çarpmaktadır. Örneğin; sayfa 16'da mütercim şöyle bir tercüme yapmıştır: "Allah, Nebisine, kâfirlere karşı acımasız, kendi aralarında merhametli ve saygılı sahabe nasip etmiş ki onlar, ondan sonra o kitabı insanlara açıklasınlar istemiştir." Doğrusu ise; "Allah, Nebisine (Peygamberine) Kur'an'ı kendilerine açıklaması için kendi aralarında merhametli, kâfirlere karşı çetin (acımasız) sahabe nasip etmiştir" şeklinde olmalıydı.

Metinde vurgu Kur'an'ın sahabeye açıklanmasında odaklanmaktadır. Ne var ki tercümede burası gözden kaçmıştır. Bu anlamda ilk nesli Allah, Hz. Peygamber'e nasip etmiştir. O'ndan sonra da zaten onlar ümmete Kur'an'ı açıklama görevini üstleneceklerdir. Yine mütercim sayfa 22'de "Tefsirler konusuna gelince.....önceki müfessirlerin yazdıkları yanında gölge kabilinde kalırlar" şeklinde bir tercüme yapmıştır. Halbuki İbn Âşûr tefsirle ilgili birçok eser meydana getirildiğini ancak bunların önceki müfessirlerin ortaya koymuş oldukları eserlerden ya ihtisar ya da uzatma yoluyla bilgiler devşirerek asalak bir şekilde beslendiklerini yani ortaya yeni

bir şey koyamadıklarını dile getirmiştir. Dolayısıyla bu yapılan tercüme İbn Âşûr'un bu maksadını tam olarak yansıtamamıştır.

Yine sayfa 24'te İbn Âşûr herhangi bir konuda yeni bir şey ortaya koyan kişilerin yanıldıklarına ve kendisinin de bu duruma düşebileceğine işaret eden açıklamalar yapmış ve bu konuyla ilgili bir şiiri örnek olarak vermiştir. Mütercim tarafından "Düzenbaz şairlerden düzeltilen birileri var mı?" şeklindeki bir tercüme hem hatalı olmuş hem de İbn Âşûr'un ifade etmek istediği manadan uzak kalmıştır. Zira şiir şu anlama gelmektedir: "Şairler zerre kadar da olsa bir şeyi arkalarında bırakmışlar mıdır?" Yani her şeyi söylemişlerdir. Dolayısıyla İbn Âşûr, Kur'an'ı tefsir eden kimse işte "ben yeni bir şey söyledim" edasıyla ortaya çıkar bir de bakar ki kendinden önce onu söyleyenler olmuştur diyerek bu şiiri örnek vermiştir. Bunların dışında göze çarpan tercüme hataları için dipnotta vereceğimiz sayfalara bakılabilir.¹

3. Tercümede sayılamayacak kadar imlâ ve noktalama hataları göze çarpmaktadır.

4. Türkçe ifadelerde anlaşılması zor kapalı yerler olduğu gibi birçok yazım hatalarının da olduğu yerler vardır.

5. Yan yana verilen Arapça metinlerin sayfaları ile tercüme metinlerin sayfaları arasında değişkenlik arz etmektedir. Yani Arapça bir metnin tercümesi devam edip arka yüze geçmekte orijinal metin ise arka sayfada kalmaktadır. Bu da okuyucunun karşılaştırma yapmasını zorlaştırmakta hatta metin karışıklığına sebebiyet vermektedir.²

6. Kitap sayfaları numaralandırılırken Arapça metinler de devam eden numaralara ilave edilerek sistematize edilmiş ancak iki metnin numaralandırılma dizini arasında farklılıkların olduğu yerler olmuştur. Örneğin kitap sayfa numarası tercüme kısmı 1, Arapça kısmı 2, tercüme 3, Arapça kısmı 4 şeklinde ilerlemiştir. Halbuki aynı numara her iki metin için

¹ Bkz. Harun Ünal, *İbn Âşûr TEFSİRE GİRİŞ Mukeddimetü't-Tahrîr ve't-Tenvîr Mine't-Tefsîr*, s. 28,40,118, 74, 82, 90, 110, 128, 244, 254, 336, 346, 412, 422, 438, 440.

² Bu konuda bkz. s. 17,18, 20, 26, 88, 124.

verilebilseydi yani ikisi 1-1, 2-2, 3-3... şeklinde tek numara ile verilseydi daha uyumlu olabilirdi.

7. Metinde olmayan serbest tercüme kabilinden ilaveler yapıldığı göze çarpmaktadır.

8. Dipnotların bazıları açıklayıcı nitelikte değildir. Örneğin sayfa 34'te asıl metinde geçen Şâfiye kelimesi dipnot 2 olarak numaralandırılmış ancak "nahiv eseridir" şeklinde hiç de dipnot geleneğine uymayan bir bilgi ile değiştirilmiş hatta bu durum okuyucuda soru işareti bırakmıştır. Yine bazı dipnotlar bkz. Taberî, İtkân şeklinde sadece şahıs ya da eser ismi verilmek suretiyle değiştirilmiş, müellif ismi, sayfa numarası ve cilt sayısı verilmemiştir.

9. Akademik anlamda derinlemesine bir araştırma ve literatür taraması yapılmadan tercüme faaliyetine girişildiği için bilgi hatalarının ortaya çıktığı görülmüştür. Örneğin; eserin 118. sayfasında mütercim şöyle bir tercüme yapmıştır: "Sözgelimi Asmâî, Kur'an'da yer alan hiçbir Arapça kelimesini açıklamamıştır. Bu konuyu *el-Müzhir* adlı eserinde ele alırken..." şeklinde tercümesine devam etmiştir.

Mütercim burada hem yanlış bir tercüme yapmış hem de yanlış bir bilgiyi paylaşmıştır. Halbuki Müfessir İbn Âşur sadece Asmâî'nin ismini vermiş ama *el-Müzhir* adlı eserin ona ait olduğuna dair bir ifade de kullanmamıştır. İbn Âşur'un ifadesi şöyledir: "*el-Müzhir* adlı eserde zikredildiğine göre Asmâî, kelime Kur'an'dan ise yani kelimenin aslı Arapça olan Kur'ânî bir kelime ise onu tercüme etmediği adı geçen eserde dile getirilmiştir". *el- Müzhîr*, Süyûtî'ye ait hacimli bir dil kitabıdır. İbn Âşur bunu çok iyi bilmektedir. Mütercimin burada bâriz bir tercüme hatası bilgi karışıklığına sebebiyet vermektedir.

Sonuç itibarıyla İbn Âşur'un tefsir mukaddimesinin dilimize kazandırılmış olması takdiri hak eden bir emek olmuştur. Tek hatasız kitap Allah'ın kelimeleri olduğuna göre insan elinin değdiği her eserde mutlaka eksikler ve hatalar olacaktır. Değerlendirmesini yapmış olduğumuz kitabın ufak tefek hatalarının yanında sade, anlaşılır ve akıcı bir dil ile kaleme alındığını belirtmek isteriz. Bu açıdan özelde İbn Âşur'un tefsirciliği hakkında genelde tefsir ilmi bakımından araştırma yapacak olanların istifade edeceği bir çalışma olmuştur diyebiliriz.